

Weerwolf in Culemborgse Veld?

Geruchten rond mysterieus boerderijtje

CULEMBORG - Soms kom je decennialang langs een huis dat op één of andere manier altijd je aandacht trekt. Onlangs ontdekte Beusichemmer Richard van de Velde dat er 150 jaar geleden bij 'zijn' mysterieuze vervallen Culemborgse boerderijtje aan de Rietveldseweg ook nog geruchten gingen over een weerwolf. Dat maakt het extra spannend.

Door Richard van de Velde

Dat mensen vroeger erg bijgelovig waren, weten we allemaal. In de Betuwe geloofden de mensen echter meer in weerwolven dan in heksen. De weerwolf werd meestal voorgesteld als een grote, zwarte ruigharige hond met vurige ogen die 's nachts rondzwierf en zijn grootse genot vond in het kwellen van mens en dier. Dit bijgeloof is zeer oud en verspreidde zich via Azië over heel Europa. In de Romeinse mythologie en Noorse godenleer vindt men nog sporen van de weerwolf, evenals bij de meeste Germaanse volken.

Om weerwolf te worden moest er wel een zekere aanleg zijn. Je moest vraatzuchtig zijn en beschikken over aaneen gegroeide wenkbrauwen en liefst nog een overblijfsel hebben van een staart tussen de schouderbladen of het

stuitje. Vaak bezat een weerwolf ook een wolfsgordel. Deze gordel *Het mysterieuze vervallen Culemborgse boerderijtje aan de Rietveldseweg.*

of riem was ongeveer drie vingers breed en was soms versierd met astrologische figuren. Hij werd vastgemaakt met een gesp van zeven of negen gaten. Het verschilde naarmate de riem vaster of losser werd aangehaald. In het eerste gat duurde de verandering een uur, in het tweede twee dagen etc. het negende was een heel jaar. Hij (of zij!) veranderde dan in een wolf, van welk dier hij dan tevens het gehuil en wilde aard overnam.

Je kon ook weerwolf worden door een gesneden vel van de rug van een opgehangen misdadiger of door 's nachts om twaalf uur op een kruisstraat te wandelen en een zwarte kip mee te nemen. De duivel kwam daar dan in een koets naartoe. Op een teken van hem stak je het mes in het midden van

de kruisbaan in de kip en offerde die aan de duivel. Dan kreeg je

van hem een harige huid of een wolfsriem en was je ingelijfd. Na acht jaar verloor je die hoedanigheid, maar als iemand je in die tijd herkende moest je weer een tijd van acht jaar als weerwolf dienen.

In Ierland geloofde men dat van zeven broers van dezelfde moeder er zeker één een weerwolf was. Dit geloof kwam ook in Drenthe voor. In Oost-Friesland was er een andere variant: daar was één van de zeven zusters die achter elkaar uit hetzelfde huwelijk geboren waren, een weerwolvin.

In de Betuwe meende men dat deze of gene 's nachts in een grote weerwolf veranderde en op hazen en ander gedierte jacht maakte. Soms gebeurde het dat hij op hun rug sprong en zich liet meedragen.

In de Tielerwaard hield men een

witte haas voor een weerwolf, die alleen te 'genezen' was 'egge der

op schoot mit een geweir dà' geloaije was mit een oud zilver dubbeltje. Es as ze daõr mee gerak' wiere', dan ware' ze der van af."

Je kon weerwolven onder andere herkennen aan enige vezeltjes doek die ze steeds tussen de tanden hadden. Als je zeker van wilde zijn of een wolf ook een weerwolf was, gooide je hem iets van ijzer over de kop. Men noemde dit 'het blank maken'. Was het beest een weerwolf dan barstte het vel kruisgewijze van de kop en kwam de mens naakt tevoorschijn.

Wolvenval

Men kon weerwolven ook vangen door een gewone wolvenval te plaatsen, al kon dat soms vreemd uitpakken: Volgens overleveringen gooide een jager drie kruisies van

hout die hij had overgehouden van het paasvuur in de val. De volgende morgen zat er een dronkaard uit de buurt in. 'Was jij de weerwolf?,' riep de jager en wierp hem een touw toe en sleepte hem naar de galg. Toen hij hem naar boven had getrokken, hing er ineens een bos stro tussen.

Of bovengenoemde kenmerken voor een weerwolf in de 19e eeuw ook van toepassing waren op landbouwer Jan P., die woonde in het Culemborgse Veld aan de Rietveldseweg/ hoek Stokvisweg, is niet bekend. Volgens overlevering „slingerde hij zich om de stam van de lindeboom en veranderde dan meteen in een weerwolf. 's Nachts zat hij in die gedaante voor zijn huis en als iemand daar passeerde met vee of paard en wagen werd hij de Rietveldse Wetering 'in geken'. Als je bij Jan 's avonds op het erf kwam, hoorde hij je altijd, hoe zachtjes je ook liep. Op de plaats waar hij sliep, was een steen uit de muur verdwenen. Door dat gat ging hij in de nachtelijke uren op pad om o.a. mensen 'opzij te zetten'. Als hij je aanraakte, dan viel je steil achterover. Mensen uit Het Culemborgse Veld die er 's nachts voorbij moesten, kenden zijn streken en doofden hun lampen en dan gebeurde er niets, want hij zag je niet."

Volgens documenten uit het Regionaal Archief in Tiel was Jan P. in 1826 te Everdingen geboren. Hij was in 1852 getrouwd met de Culemborgse Johanna K. (1824-1912) en ze kregen samen acht kinderen, waarvan er uiteindelijk slechts twee in leven bleven. Jan overleed een dag voor zijn 47e verjaardag in 1873.

Net als bij de duivel, was ook de weerwolf niet bestand tegen het luiden van kerkklokken. Zou het toeval zijn dat zo'n dertig jaar geleden nabij het boerderijtje van Jan P. aan de Rietveldseweg een kerk werd gebouwd? Feit is wel dat er sinds die tijd in dat gebied geen verhalen meer over weerwolven zijn gehoord.

